

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Karla Šimky a JUDr. Jaroslava Hubáčka v právní věci žalobce: **H. K.**, zastoupen Mgr. Filipem Karpíškem, advokátem se sídlem Sídliště 564, Cvikov, proti žalovanému: **Krajský úřad Libereckého kraje,** se sídlem U Jezu 642/2a, Liberec, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec ze dne 11. 10. 2010, č. j. 63 A 11/2010 - 60,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem - pobočka Liberec ze dne 11. 10. 2010, č. j. 63 A 11/2010 - 60 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozsudkem ze dne 11. 10. 2010, č. j. 63A 11/2010 - 60, zamítl žalobu podanou žalobcem (dále jen „stěžovatel“) proti rozhodnutí Krajského úřadu Libereckého kraje (dále jen „krajský úřad“) ze dne 1. 4. 2010, č. j. OD 327/10-3/67.1/10059/Rg, kterým bylo zamítnuto odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Městského úřadu Nový Bor ze dne 12. 2. 2010, č. j. MUNO 10694/2010, kterým byl stěžovatel uznán vinným ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích podle ust. § 22 odst. 1 písm. f) bod 1. a § 22 odst. 1 písm. l) zákona č. 200/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o přestupcích“), kterého se dopustil tím, že dne 19. 11. 2009 v 11:50 h v obci Nový Bor při řízení motorového vozidla VW Passat, RZ X držel v ruce jiné hovorové zařízení a neřídil se pokyny policisty, když odmítl předložit povinnou výbavu vozidla, čímž porušil ust. § 4 písm. b) a § 7 odst. 1 písm. c) zákona č. 361/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o silničním provozu“). V odůvodnění rozsudku krajský soud uvedl, že z obsahu napadeného rozhodnutí ani z obsahu správního spisu není zjevné, proč má stěžovatel za to, že se krajský úřad nevypořádal s obhajobou ohledně držení telefonu (popř. telefonování) a

návrhy na doplnění dokazování. Krajský úřad sice stručně, ale s odkazy na konkrétní zjištění uvedl, proč další dokazování výpisem hovorů z mobilního telefonu pokládá za nadbytečné a zmínil se i o tom, z jakého důvodu uvěřil svědkům. Odvolací orgán sice odvoláním napadené rozhodnutí přezkoumá, zda je rozhodnuto v souladu s právními předpisy, ale po stránce věcné (skutkové) jen v rozsahu odvolacích námitek. I k vadám řízení přihlédne jen pokud mohly mít vliv na rozhodnutí o meritu věci. Krajský soud dále odmítl jakési „aritmetické“ srovnávání „váhy“ důkazů. Procesní postavení obviněného z přestupku a svědka se liší. Zatímco obviněný z přestupku je oprávněn hájit se tak, jak uzná za vhodné, aniž může být za obsah své výpovědi sankcionován, svědek je povinen vypovídat pravdu a za vědomě lživou výpověď může být postižen. Ani tato zákonná úprava neopravňuje správní orgán k formálnímu posuzování důkazů, kterým je i výpověď obviněného z přestupku, a proto nastupuje proces hodnocení důkazů jednotlivě i v jejich souvislosti a podle krajského soudu správní orgány v tomto směru nepochybily. Pouhá skutečnost, že svědek líčí událost i v podstatných rysech odlišně od tvrzení obhajoby, nezakládá důvod pro závěr o nepravdivosti tvrzení svědka. V dané věci není důvodu nevěřit oběma svědkům, kteří stěžovatele neznali a neměli tudíž důvodu mu jakkoli škodit, a kteří shodně uvedli, že oba ze svého protijedoucího auta viděli přes přední sklo stěžovatele jak drží při řízení mobil. I když užili nepřesného výrazu „telefonování“, nijak to jejich věrohodnost nesnižuje, protože skutečně nemohli vědět, zda je přístroj uveden v činnost či nikoli. Tato nepřesnost měla být uvedena na pravou míru formou doplňujících dotazů. Oba tito svědkové navíc shodně uváděli i takový detail (vedle držení telefonu pravou rukou kynul stěžovatel levou rukou na někoho na ulici), který by ani uvádět nemuseli, neboť toto gesto není nezákonné povahy. Proto nebyl důvod k dalšímu dokazování, a to ani výpisem hovorů, protože skutková podstata přestupku podle § 22 odst. 1 písm. f) bodu 1. přestupkového zákona nevyžaduje, aby byl přístroj v činnosti. Krajský úřad tedy nepochybil, považoval-li takový důkaz za nadbytečný. Toto tvrzení svědků stěžovatel, mimo prosté negace s výjimkou předložení znaleckého posudku, nijak konkrétně nevyvrátil, a tudíž jejich věrohodnost reálně nezpochybnil. Důvod, proč policisté otočili auto a následovali stěžovatele, musel být konkrétní a musel vyvolat jejich pochybnosti o jeho zákonném chování jako účastníka silničního provozu. Nebyl-li stěžovateli vytýkán nesprávný způsob jízdy, zjevně nepřiměřená rychlost ap., pak jediným důvodem zásahu bylo, že policisté zřetelně viděli, jak v ruce drží při řízení telefonní přístroj. I touto úvahou je dokládána věrohodnost obou svědků. Krajský soud nezpochybňuje, že stěžovatel má v autě namontováno zařízení hands-free, avšak tato skutečnost nemůže zvrátit význam provedeného dokazování, protože toto zařízení dne 19. 11. 2009 nepoužil, jak je svědecky doloženo.

Tvrzení stěžovatele, že má tónovaná skla jen na zadních bočních sklech a zadních dveřích, je potvrzeno i posudkem Ing. Kubelky. Rekonstrukci či vyšetřovací pokus jistě lze provést, avšak jejich provedení se řídí následujícími zásadami. Předně se jedná o zřejmou subsidiaritu rekonstrukce či vyšetřovacího pokusu, tzn., že je lze užít, nelze-li smyslu řízení dosáhnout jinými důkazy, popř. k prověření stávajících důkazů. Jsou-li ale k dispozici ničím reálně nezpochybněné svědecké výpovědi, byly by rekonstrukce či vyšetřovací pokus podle krajského soudu nadbytečné. Musí být dále zjevné, že by takové dokazování mohlo přispět k objasnění věci, což je v daném případě reálně vyloučeno, neboť je zde tolik proměnných, že by výsledek rekonstrukce či vyšetřovacího pokusu (byť situace se u pokusu vytváří experimentálně) byl bezcenný, protože by takový úkon byl nutně ovlivněn

nepřesnostmi. Muselo by být objektivně (např. tehdy provedeným měřením) spolehlivě zjištěno, jakou rychlostí se obě auta pohybovala, jaká byla situace v provozu z hlediska možnosti policie otočit své auto a jak daleko od kruhového objezdu vnímali policisté impuls, který je vedl k zásahu (to k tvrzení stěžovatele, že ho policie nemohla dostihnout ještě před kruhovým objezdem), popř. i na jakou vzdálenost policisté poprvé registrovali na stav v kabině. To vše již objektivně zjistit nelze, takže výsledek by byl zcela zjevně ovlivněn dohady, což by rekonstrukci či vyšetřovací pokus činily bezcennými.

Stěžovatelovo tvrzení o nevěrohodnosti svědeckých výpovědí není prokázáno ani znaleckým posudkem Ing. Kubelky. Z fotodokumentace, která je součástí znaleckého posudku, vyplývá, že foto bylo provedeno za slunečného počasí, tj. skla odrážela i oblohu, což snižovalo možnosti vidět vnitřek kabiny. Znalecký posudek dokumentuje, jaká byla situace na přesně neoznačeném místě dne 25. 6. 2010 v neurčenou denní dobu a nikoli (včetně počasí) dne 19. 11. 2009 kolem 11:50 h. Podstatné je i to, že viditelnost dovnitř do vozidla byla (zepředu) dokumentována jen ve dvou polohách, a to ve vzdálenosti 3 m a 10 cm před přední částí stěžovatelova vozidla. Neřeší však otázku změn viditelnosti při vzájemném vstřícném pohybu obou vozidel, kdy se změnou vzdálenosti se mění úhel pohledu, což se týká např. lesknoucích se skel. Navíc i ze závěru znaleckého podsudku vyplynulo spolehlivě, že na vzdálenost asi 10 cm od přední části vozidla je dobře vidět v kabině obrys řidiče, což je v souladu s výpovědí svědka, který výslovně uvedl: „jeli jsme proti Vám a potom jsme se míjeli, viděli jsme jasně, že jste držel telefon“. Podle krajského soudu je z viditelného obrysu řidiče zcela zjevně rozpoznatelné, zda v ruce drží telefon či má ruce na volantu, popř. zvedl ruku z jiného podnětu. „Poškrabání se“ uvádí stěžovatel až při jednání soudu dne 11. 10. 2010, nikoli jako fakt, ale jako možnou eventualitu. Proti tvrzení stěžovatele stojí shodné a podrobné výpovědi obou svědků. I důkaz znaleckým posudkem potvrzuje věrohodnost výpovědí obou svědků.

K žalobní námitce týkající se „úřední šikany“ krajský soud poukázal na zákonná ustanovení, která opravňují policii k provedení kontroly výbavy vozidla. Pokud má řidič povinnou výbavu uloženou tak, že je zarovnaná dalšími předměty, jako v daném případě, pak k ní řidič musí umožnit policistovi přístup, aniž je oprávněn požadovat jeho součinnost. Je jistě možné, že u osob handicapovaných (obecně v situacích hodných zvláštního zřetele) může policie poskytnout pomoc. Stěžovatel sice trpěl virózou, nebyl ale v pracovní neschopnosti, ač tvrdí opak, a nebyl tudíž dán sebemenší zdravotní důvod, aby se choval odmítavě k pokynům policisty.

V průběhu jednání stěžovatel netrval na původních důkazních návrzích, ale navrhl účastnický výslech své osoby. Protože stěžovatele již v řízení před správním orgánem I. stupně vypovídal o všech pro posouzení věci relevantních okolnostech a jeho tvrzení byla stále shodná, neobsahovala žádné nové a zásadní skutečnosti, nejednalo se o nový důkaz či o důkaz sice již provedený, ale nedostatečně, krajský soud jeho provedení zamítl, neboť by byl zjevně nadbytečný.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Stěžovatel v ní vyjádřil nesouhlas se závěrem krajského soudu, že odůvodnění napadeného rozhodnutí dostatečně reaguje na odvolací důvod uplatněný v odvolání. V soudním řízení poukázal na několik

jednoznačných skutečností, které dokládají nelogičnost rozhodnutí krajského úřadu a nesprávnost jeho rozhodnutí. Zejména jde o skutečnost, že podle provedených důkazů měl stěžovatel při řízení vodidla telefonovat, nicméně z obou správních rozhodnutí vyplývá, že jeho skutek spatřují v pouhém držení telefonního přístroje. Tento závěr přitom nemá oporu v provedených důkazech a nepochybně byl veden pouze snahou správních orgánů „ulehčit si" postup, aby nemusely provést stěžovatelem navrhovaný důkaz výpisem ze seznamu hovorů. Tento nesprávný právní závěr převzal i krajský soud. Správní orgány se dále nijak nezabývaly námitkou stěžovatele, že policisté jej objektivně nemohli při telefonování vidět, ačkoliv navrhoval provedení rekonstrukce. Jak ve správním řízení, tak i v řízení před soudem uvedl jednoznačné důvody, které svědčí o tom, že správní orgán nedostatečně zjistil skutkový stav, čímž porušil zásadu uvedenou v § 3 zákona č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád"). Podle stěžovatele je značný rozdíl, jestli telefonoval, jak uvedli oba policisté, nebo zda pouze něco držel v ruce. Stěžovatel přitom v soudním řízení prokázal, že do vozidla není zepředu vidět (oba policisté přitom prohlásili, že ho viděli právě přes přední sklo). Jestliže policisté do vozidla neviděli, případně viděli pouze siluetu, nemohli rozeznat, jestli stěžovatel drží u ucha mobilní telefon nebo zda se např. pouze škrábe na uchu. Prokázání toho, zda stěžovatel telefonoval či nikoliv, by proto mělo nepochybně pro posouzení skutku zásadní význam. Stěžovatel konzistentně tvrdil, že bez provedení důkazu výpisem z telefonních hovorů nemůže být zjištěn skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. Není přitom jeho povinností takový výpis předložit, ale pouze takový důkaz označit, přičemž správní orgány byly povinny takový důkaz provést.

Stěžovatel dále namítal, že krajský soud neměl vycházet z premisy, že k excesům na straně příslušníků Policie ČR nedochází a že a priori není možné předjímat, že policisté nevypovídají o provedeném zákroku pravdu. Pokud však krajský soud výpovědi policistů uvěřil, pak nemohl nechat bez povšimnutí nelogičnost odůvodnění rozhodnutí krajského úřadu, že je bez významu, zda stěžovatel telefonoval či nikoliv, neboť je trestán za držení telefonu. Taková skutečnost podle stěžovatele nemůže být bez významu. Buď je svědectví obou policistů pravdivé a stěžovatel telefonoval a pak je toto jednoznačně možné prokázat výpisem hovorů, nebo jsou výpovědi policistů minimálně v tomto směru nepravdivé a pak je zpochybněna celá jejich výpověď. Stěžovatel tvrdí, že v inkriminovaný okamžik nejen že netelefonoval, nýbrž ani nedržel telefon v ruce. Dále uvádí, že si při jízdě protijedoucího vozidla nevšiml a je přesvědčen, že policisté proti němu ve skutečnosti nejeli. Není totiž objektivně možné, aby v pracovní den v poledne na hlavní třídě Nového Boru policisté ve voze po čelním setkání ještě ujeli cca 100 m, pak se otočili do protisměru, dojeli a předjeli stěžovatele ještě před další křižovatkou (kruhovým objezdem), k němuž to bylo od místa údajného setkání pouze cca 200 m. Toto bylo možno celkem spolehlivě prokázat rekonstrukcí. Není pravdou, že rekonstrukce by byla nemožná, neboť by nebylo možno dosáhnout identických podmínek. To ani nebylo nutné, postačily by podmínky obdobné, tedy ve stejný den a stejný čas za obdobného počasí. Stěžovatel je přesvědčen, že by taková rekonstrukce prokázala nemožnost sledu událostí tvrzeného policisty, a to i v případě, kdy by vozovka byla zcela prázdná.

Při minimální průměrné rychlosti obou automobilů 40 km/h se oba vozy potkaly v součtu rychlostí 80 km/h. Pokud je podle znaleckého posudku zepředu vidět do vozidla řidiče ze vzdálenosti max. 3 m, pak měli policisté pouze cca 0,13 sec na to, aby se do

protijedoucího vozidla podívali. Za tak krátkou dobu by kterýkoliv z policistů ani neměl čas svého kolegu upozornit na to, aby se do protijedoucího vozidla podíval, a zároveň je vysoce nepravděpodobné, že by se ve shodný okamžik oba nezávisle na sobě podívali do protijedoucího auta. Zejména policista, který řídil by se pak jen obtížně mohl věnovat řízení. V této souvislosti se právě jako nevěrohodný, nikoliv důvěryhodný, jeví popisovaný detail ohledně toho, že stěžovatel někoho zdravil volnou rukou, natočen do strany. Pokud by se totiž stěžovatel v popisované situaci v daný okamžik otočil doleva, mával by přímo na policejní auto. Pokud by se otočil doprava, měl by z pohledu protijedoucího vozidla zcela zakrytou pravou část obličeje a hlavy a policisté by nemohli vidět telefonní přístroj u ucha stěžovatele. Nehledě na skutečnost, že by nemohl držet volant, což je obtížně uvěřitelné, neboť by se tím vystavil nepřiměřenému riziku kolize. Zcela absurdní je proto závěr krajského soudu, že znalecký posudek potvrzuje věrohodnost obou svědků. Fotky pro účely zpracování znaleckého posudku byly pořízeny za nejpříznivějších okolností pro viditelnost (slunečné počasí, slunce v nadhlavníku - stejně jako při posuzovaném skutku – a žluté, tedy maximálně reflexní oblečení stěžovatele). Při jiných podmínkách, např. slunce v pozici za autem či zatažená obloha, tmavé oblečení, by viditelnost byla nepochybně ještě menší. Argument krajského soudu, že policisté jsou na tyto situace trénovaní, pak ve světle uvedených okolností nemůže obstát.

Stěžovatel je přesvědčen, že policisté jeli nikoliv proti němu, nýbrž za ním. Není mu přitom znám důvod, pro který se rozhodli jej zastavit a obvinit z přestupku. To, že vůči němu vystupovali nekorektně až šikanózně, je zřejmé z následné hádky a z výzvy k předložení povinné výbavy, což bylo v daném místě a čase zcela neobvyklé až nesmyslné. Tuto neobvyklost počínání obou policistů zmínil i krajský soud v ústním odůvodnění rozsudku po jeho vyhlášení, nicméně následně se to v písemném vyhotovení rozsudku neobjevilo. Naopak postup policistů byl shledán zcela řádným a zákonným. Stěžovatel nezpochybňuje z formálního hlediska zákonnost postupu policistů ve vztahu ke kontrole povinné výbavy vozidla, nicméně namítá nepochybnou neobvyklost této kontroly, která se v kontextu celé události jeví jako nepřiměřená a ryze účelová, a v důsledku toho protiprávní. Na základě takto nezákonně provedené kontroly pak nemohla být stěžovateli uložena pokuta pro spáchání přestupku.

V řízení vyšly najevo minimálně tři skutečnosti, které svědčí o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu: nevyžádání výpisu z hovorů stěžovatele, neprověření reálnosti skutkového stavu popsaného policisty a nezabývání se šikanózním výkonem kontroly povinné výbavy. Tyto skutečnosti byly podle stěžovatele dostatečným důvodem pro zrušení napadeného správního rozhodnutí a vrácení věci k dalšímu projednání. Pokud by i v případě rozporuplných a sporných skutkových okolností měly v hodnocení důkazů vždy převážit svědecké výpovědi policistů nad důkazy ostatními, např. i znaleckým posudkem (byť krajský soud uvedl, že hodnotil komplex důkazů jednotlivě i ve svém celku, je zřejmé, že největší a v zásadě jedinou váhu přikládal právě těmto výpovědím), pak to znamená, že kdykoliv budou dva policisté vypovídat shodně, pak ať už budou jejich tvrzení pravdivá či nikoliv a bez ohledu na ostatní důkazy nemá občan podezřelý ze spáchání přestupku možnost se proti odsouzení bránit, pokud nebude mít přímé důkazy o své nevině, zejména když půjde o pouhé tvrzení proti tvrzení. Tento výklad by však mohl vést k popření základních zásad právního státu, a není tedy přípustný. Pouhé společné nařčení řidiče vozidla dvěma policisty z držení telefonu za jízdy bez jakýchkoliv dalších důkazů nemůže

být dostatečné k vydání rozhodnutí o spáchání souvisejícího přestupku. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že by svá tvrzení dostatečně neprokázal. V soudním řízení totiž neprokazoval svou nevinu, nýbrž existenci porušení zákona správním orgánem. Stěžovatel měl za to, že předloženými tvrzeními a důkazy bylo toto porušení zákona prokázáno dostatečně. Právě správní orgán měl primárně provést všechny potřebné důkazy, nikoliv soud. Pouze z těchto důvodů proto stěžovatel netrval na provedení ostatních původně navržených důkazů. Porušení zásady uvedené v ust. § 3 správního řádu považoval za dostatečně prokázané. S ohledem na to stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Krajský úřad ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že v dané věci již nemá, oproti svým vyjádřením ze dne 25. 6. 2010, resp. 4. 4. 2010, co by dalšího dodal. Dále odkázal na napadený rozsudek, s jehož obsahem se ztotožňuje, včetně nedostatků, které mu byly vytýkány. Zákonnost řízení byla dodržena, a proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v souladu s ust. § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel, přičemž neshledal vady uvedené v odstavci 3 citovaného ustanovení, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Podle ust. § 22 odst. 1 písm. f) přestupkového zákona se přestupku dopustí ten, kdo v provozu na pozemních komunikacích při řízení vozidla drží v ruce nebo jiným způsobem telefonní přístroj nebo jiné hovorové nebo záznamové zařízení.

V této souvislosti je třeba zdůraznit, že příloha k zákonu o silničním provozu obsahuje přehled jednání spočívajících v porušení vybraných povinností stanovených předpisy o provozu na pozemních komunikacích a počet bodů za tato jednání. Za držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení v ruce nebo jiným způsobem při řízení vozidla stanoví 3 body. Při dosažení zákonem stanovené hranice těchto bodů na řidiče dopadá automaticky sankce v podobě pozbytí řidičského oprávnění, což má za následek po stanovenou dobu, nejméně jednoho roku, nemožnost řídit motorové vozidlo. Znemožnění řídit motorové vozidlo je nutno považovat za velmi citelný zásah do svobody jednotlivce činit vše, co nezasahuje nepřípustným způsobem do práv nebo oprávněných zájmů jiných, tedy i řídit motorové vozidlo. Takový zásah musí být opřen pouze o závažné důvody a v procesní rovině je k němu možno přikročit pouze na základě zákonem stanoveného postupu. Tímto zákonem stanoveným postupem jsou pravidla přestupkového práva hmotného i procesního založená, stejně jako pravidla trestního práva, na základních zásadách, zejména na presumpci neviny, zásadě *in dubio pro reo*, zásadě postihu za zaviněné jednání (nikoli jen za způsobení škodlivého následku) a požadavku patřičného důkazního standardu. Z toho vyplývá, že postih je možný pouze v případě bylo-li prokázáno, že byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty přestupku (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 5. 2006, č. j. 2 As 46/2005 - 55, www.nssoud.cz). V řízení o přestupku se proto nelze spokojit s tím, že skutečnost, že obviněný se dopustil přestupku, se jeví být pravděpodobnou, či dokonce nejpravděpodobnější verzí skutkového stavu. Existuje-li pochybnost, tj. ne zcela nepravděpodobná možnost, že skutkový stav naplňuje všechny znaky skutkové podstaty přestupku, nemůže být učiněn závěr, že byl spáchán přestupek *(in dubio pro reo)*. Jak již

zdůraznil Nejvyšší správní soud „*v přestupkovém řízení správní orgán rozhoduje o vině přestupce a o trestu za přestupek; zkoumá se tu tedy oprávněnost trestního obvinění v širším slova smyslu, jak je chápe čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikována pod č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“). Jak judikatura opakovaně dovodila, platí pro správní trestání obdobné principy jako pro trestání soudní (...).*“ (viz rozsudek ze dne 22. 1. 2009, č. j. 1 As 96/2008 - 115 publ. pod č. 1856/2009 Sb. NSS a na www.nssoud.cz.)

Také Ústavní soud v nálezu ze dne 16. 6. 2011 sp. zn. I. ÚS 864/11, dostupném na http//nalus.usoud.cz, uvedl, že „*Princip presumpce neviny vyžaduje, aby to byl stát, kdo nese konkrétní důkazní břemeno; existují-li jakékoliv rozumné pochybnosti, nelze je vyložit v neprospěch obviněného, resp. obžalovaného, ale naopak je nutno je vyložit v jeho prospěch. Z principu presumpce neviny plyne pravidlo in dubio pro reo, dle kterého, není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, nutno rozhodnout ve prospěch obviněného [viz nález sp. zn. I. ÚS 733/01 ze dne 24. 2. 2004 (N 26/32 SbNU 239)]. Jakkoli vysoký stupeň podezření sám o sobě není s to vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok [viz nález sp. zn. IV. ÚS 36/98 ze dne 13. 5. 1998 (N 54/11 SbNU 43)]. Jinak řečeno, trestní řízení vyžaduje v tomto ohledu ten nejvyšší možný stupeň jistoty, který lze od lidského poznání požadovat, alespoň na úrovni obecného pravidla "prokázání mimo jakoukoliv rozumnou pochybnost" (viz nález sp. zn. IV. ÚS 260/05). Podle názoru Ústavního soudu musí obecný soud dodržet vysoký standard i pokud jde o hodnocení vypovídací schopnosti a hodnověrnosti důkazu samotného. Jde-li o hodnocení důkazů, procesní předpisy sice ponechávají volnost soudci obecného soudu, avšak nemůže jít o úvahu absolutní, nevázanou na zkušenostmi prověřenou pravděpodobnost určitých skutečností. Důkaz musí být odrazem skutečných událostí a situací, což má garantovat, aby byl jednotlivec uznán vinným na podkladě objektivních a skutečnosti odpovídajících zjištění, protože pouze ona jsou způsobilá ospravedlnit krajní opatření spočívající zbavení jednotlivce jeho osobní svobody. Právě z tohoto důvodu Ústavní soud zformuloval určité principy vážící se k provádění a hodnocení důkazů, např. princip opomenutého důkazu, princip možnosti verifikace důkazů směřujících proti obžalovanému či zásadu zákazu deformace důkazů, v němž jde o zákaz vyvozování z důkazu takových skutkových zjištění, která při racionálním zhodnocení nevyplývají z provedeného důkazu, a lze dodat, že nejsou podporována ani obecnou zkušeností [nález sp. zn. II. ÚS 1975/08 ze dne 12. 1. 2009 (N 7/52 SbNU 73)].*“

K procesnímu postupu zjišťování skutkového stavu a hodnocení důkazů jsou i v přestupkovém řízení použitelná příslušná ustanovení správního řádu.

Podle § 3 správního řádu postupuje správní orgán, nevyplývá – li ze zákona něco jiného, tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2.

Podle § 50 odst. 4 správního řádu hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci. K provedení důkazů lze podle § 51 odst. 1 správního řádu užít všech důkazních prostředků, které jsou vhodné ke zjištění stavu a které nejsou získány nebo provedeny v rozporu s právními předpisy. Jde zejména o listiny, ohledání, svědeckou výpověď a znalecký posudek.

V kasační stížnosti stěžovatel především namítal nedostatečné zjištění skutkového stavu v případě přestupku podle ust. § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích a pochybení krajského osudu, který skutkový stav vzal za dostatečně prokázaný, přičemž provedení dalších důkazů shodně, stejně jako krajský úřad, označil za nadbytečné.

V dané věci proti sobě stály dvě verze skutkového stavu. Podle verze založené na výpovědích policistů tito viděli, když jeli od České Lípy do centra Nového Boru po ul. T. G. Masaryka, v protisměru vozidlo, jehož řidič držel v ruce mobilní telefon a telefonoval. Telefon držel v pravé ruce a levou rukou zdravil nějakou osobu jdoucí po chodníku. Policisté se za vozidlem otočili a vozidlo zastavili. Poté provedli kontrolu a lustraci a řidiče vyzvali k předložení povinné výbavy. Řidič začal rozčilovat a odmítl výzvě vyhovět s tím, že je zdravotně indisponován. Podle policistů byl řidič arogantní, neustále někam telefonoval a vyhrožoval jim vysoce postavenými známými. Podle verze založené na tvrzení stěžovatele tento netelefonoval a ani žádný telefon v ruce nedržel. Výbavu odmítl ukázat, protože byl nemocen, jel zrovna od lékařky a nesměl zvedat těžké věci. Podle názoru stěžovatele jej policisté čelně vidět nemohli, jeli za ním a verzi, že jej viděli v protisměru, si vymysleli. V průběhu kontroly se radil po telefonu se starším policistou.

Závěr o spáchání přestupku musí být podložen vyhodnocením obsahu a věrohodnosti provedených relevantních důkazů. Stěžovatele lze shledat vinným ze spáchání přestupku spočívajícího v držení mobilního telefonu v ruce při řízení motorového vozidla jen tehdy, pokud provedené důkazy po jejich vyhodnocení vytvoří dostatečně jednoznačný, vzájemně provázaný a vnitřně nerozporný systém dílčích informací, které nahlíženy jako celek nemohou vést k jinému závěru, než že stěžovatel mobilní telefon při řízení motorového vozidla držel v ruce. Nebude-li možno provedené relevantní důkazy takto vyhodnotit, zůstane pochybnost, zda stěžovatel při řízení motorového vozidla skutečně držel v ruce mobilní telefon, a v takovém případě jej nelze shledat vinným ze spáchání přestupku.

Postih stěžovatele za přestupek je opřen o výpovědi policistů. V rozsudku ze dne 17. 6. 2011, č. j. 7 As 83/2010 – 63, dostupném na www.nssoud.cz, který se týkal skutkově i právně obdobného případu, Nejvyšší správní soud zdůraznil, že „*(p)omineme-li speciální důvody pochyb o nestrannosti jako např. rodinně-právní, kamarádský či jiný užší vztah policisty k účastníkům soudního či správního řízení nebo jiným osobám majícím zájem na jeho výsledku (tyto nevyšly najevo a nejsou ani tvrzeny), lze policistu považovat za nestranného svědka tehdy, není-li žádným způsobem motivován, ať již negativně či pozitivně, aby jeho svědectví vedlo k určitému výsledku daného řízení. To např. znamená, že pochybnost o nestrannosti policisty jako svědka může vzniknout tehdy, je-li policista hodnocen, a to přímo nebo nepřímo, skrytě či oficiálně, podle toho, s jakou úspěšností se mu daří dosahovat postihu jednotlivců za přestupky nebo jiná protiprávní jednání. Je-li tedy chválen či odměňován v případě, že se mu daří zjistit a odhalit vysoký či nadprůměrný počet přestupků, anebo je naopak kritizován či penalizován, nedaří-li se mu to. To pak je důvod ke zkoumání věrohodnosti, pravdivosti a přesvědčivosti jeho svědecké výpovědi. Nejvyšší správní soud v žádném případě nemá za to, že uvedené pozitivní či negativní motivační důvody nutně vedou v masovém měřítku k tomu, že policisté jako svědci vypovídají vědomě nepravdu. Pouze upozorňuje, že mohou vést v některých případech k takovému jednání a v jiných případech mohou vyvolat v policistovi subjektivní přesvědčení, že určité skutečnosti viděl, ač se nestaly, anebo naopak neviděl, ač se staly (...) Ze svědeckých*

výpovědí, zejména v těch částech, v nichž se shodují s tvrzeními stěžovatele, však vyplývá významná pochybnost, zda je lze považovat za nezaujaté svědky. Při kontrole stěžovatele v souvislosti s údajným telefonováním za jízdy totiž oba policisté projevili velmi neobvyklou horlivost a důkladnost, aniž by pro to vzhledem k okolnostem vyvstaly jakékoli zvláštní důvody. Stěžovatel i oba policisté shodně uvádějí, že stěžovatel byl podroben nejen kontrole dokladů a testu, zda není pod vlivem alkoholu, ale byl kontrolován technický stav vozidla a povinná výbava...Z obsahu správního spisu přitom není patrné, že při kontrole vyvstal důvod k podezření, že by některé z kontrolovaných prvků vozidla či jeho povinné výbavy nesplňovaly předepsané náležitosti. Kontrolu provedenou policisty tedy nutno považovat za namátkovou, neopřenou o konkrétní podezření z porušení předpisů a přitom nanejvýš rozsáhlou a důkladnou. Zejména kontrolu rezervy spojenou s nutností ji odmontovat lze vzhledem k absenci podezření, že s rezervou není něco v pořádku, považovat za šikanu stěžovatele."

I v dané věci byla u stěžovatele provedena kontrola vybavení vozidla, přičemž policisté potvrdili, že pro ni nebyl dán žádný zvláštní důvod na straně stěžovatele jako účastníka silničního provozu, a ani např. neprobíhala celostátní akce, v rámci níž by se Policie ČR zaměřila právě na kontrolu povinné výbavy vozidel. Nejvyšší správní soud nevylučuje, že stěžovatel se k policejní hlídce choval arogantně, jak to uvádějí policisté ve svých výpovědích, stejně jako nevylučuje, že to byli naopak policisté, kteří se ke stěžovateli nechovali s dostatečnou profesionalitou. Ať to již bylo jakkoli, je na policistech, aby i v případě, že se setkají s arogantním řidičem, byli při výkonu služby natolik nestranní, objektivní a chladnokrevní, že svých kontrolních oprávnění budou užívat jen a pouze k naplnění vlastního smyslu a účelu kontroly, tedy k ujištění se, zejména v případě podezření či pochybností, že řidič i jeho vozidlo jsou způsobilí k tomu, aby se účastnili silničního provozu. Kontrolních oprávnění tak rozhodně nesmějí zneužívat k odplatě nebo jakémusi „umravňování" řidiče či k nátlaku na něho, např. za účelem toho, aby raději souhlasil s projednáním přestupku v blokovém řízení. Tyto skutečnosti však nejsou rozhodující pro posouzení skutkového podstaty přestupku, z jehož spáchání byl stěžovatel uznán vinným.

Stěžovatel a policisté se dále neshodli v tom, zda a z jakého místa jej policisté viděli při tom, jak telefonuje, resp. drží v ruce telefonní přístroj, zda se pak mohli otočit a zastavit jej. Jedná se přitom o klíčovou část skutkového děje a v podstatě jedinou relevantní okolnost, na níž se mělo zjišťování skutkových okolností soustředit. Přitom při sankčním postihu natolik obtížně zachytitelného jednání, jakým je držení mobilního telefonu v ruce řidičem při řízení vozidla, je otázka přesvědčivosti důkazů zpravidla klíčová a vyjma případů, kdy je jednání řidiče zachyceno například fotografií či videozáznamem, většinou založena na hodnocení výpovědí policistů. Taková výpověď však může být základem pro shledání odpovědnosti řidiče za přestupek zpravidla jen tehdy, je-li její obsah v souladu i s dalšími na této výpovědi nezávisle zjištěnými skutečnostmi. Výpověď policisty by například měla vysokou míru věrohodnosti tehdy, popsal-li by mobilní telefon natolik přesně a konkrétně (typem, barvou, designem apod.), že by mohl být ztotožněn s mobilním telefonem prokazatelně užívaným řidičem v době, kdy řídil vozidlo, a přitom by bylo prokázáno, že policista se nemohl, a to ani nepřímo či následně (např. od svého kolegy nebo sám při kontrole řidiče po jeho zastavení aj.), jinak než právě tím, že řidiče viděl za jízdy telefon držet, dozvědět, jaký telefon řidič užíval. V řadě případů takové

věrohodnosti výpovědi nebude dosaženo a jiné důkazy nebudou k dispozici. Kvůli důkazním obtížím však nelze rezignovat na podmínku naplnění důkazního standardu požadovaného pro postih za „trestní obvinění“ ve smyslu Úmluvy, neboť v opačném případě by byly mnohdy postihovány i osoby, jejichž vina nebyla patřičně prokázána. Něco takového je z ústavních hledisek zcela nepřijatelné. Právní stát raději v určitých případech rezignuje na postih pachatele přestupku, i když se jej nejspíše dopustil, než aby v jiných nedůvodně postihl nevinného.

Stěžovatel předložil jako důkaz znalecký posudek Ing. Jana Kubelky, v němž znalec uvedl, že vlivem toho, že je interiér vozidla odstíněn fóliemi, je možno při pohledu přes čelní sklo zepředu rozeznat např. siluetu osoby sedící na předním sedadle pouze za předpokladu, že je pozorování prováděno z bezprostřední blízkosti před vozidlem. Při vzdálenosti cca 3 m a více od vozidla není do interiéru vozidla vidět. Stěžovatel dále zpochybnil verzi průběhu skutkového děje tak, jak jej popsali policisté, a k tomu navrhl jako důkaz provedení rekonstrukce. Za daných okolností může být vina stěžovatele prokázána pouze tak, že se správní orgán bude moci spolehnout na to, že alespoň jeden z policistů skutečně v rozhodný okamžik viděl, že stěžovatel drží cosi u svého ucha a že to, co drží, je mobilní telefon. Nutným předpokladem dosažení takového důkazního standardu je, aby některý z policistů mohl vůbec něco takového vidět. To předpokládá, že oba policisté, či alespoň jeden z nich, byli ve svém vozidle v takovém postavení k vozidlu stěžovatele, že vzhledem k rozměrům obou vozidel, jejich vzájemné vzdálenosti a postavení jejich neprůhledných či špatně průhledných částí (sloupků mezi okny každého z vozidel, odstínění vozidla apod.) telefonujícího stěžovatele mohli vidět, a to natolik detailně, že si byli jisti, že to, co drží v levé ruce, je opravdu mobilní telefon. Nic takového však ve správním řízení zjišťováno nebylo a správní orgány se v tomto ohledu spokojily jen s výpověďmi policistů. Nebylo např. vůbec zjištěno, v jaké konkrétní vzájemné pozici se vozidla policistů a stěžovatele nacházela v okamžiku, kdy měl stěžovatel telefonovat, co dělali oba policisté, kolik času na zhlédnutí situace v kabině měli a zda telefonování mohl vůbec vidět, či je pravděpodobné, aby viděl, i ten z policistů, který řídil vozidlo.

Stěžovatel dále poukazoval na to, že navrhoval důkaz výpisem hovorů a tento důkaz byl odmítnut pro nadbytečnost. Obecně je nutné konstatovat, že s ohledem na dikci zákona o přestupcích je již pouhé držení telefonního přístroje nebo jiného hovorového nebo záznamového zařízení naplněním znaků skutkové podstaty přestupku ve smyslu ust. § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích. Důkaz výpisem hovorů proto obvykle nebude prostředkem k jednoznačnému vyvrácení či naopak prokázání deliktního jednání. Za určitých situací však význam mít může. Například pokud by bylo možno výpisem prokázat, že v době, kdy byl řidič viděn při řízení s mobilním telefonem u ucha, bylo z tohoto mobilního telefonu, o němž by nebylo pochyb, že jej měl řidič u sebe ve vozidle, uskutečněno volání, přičemž by bylo vyloučeno, že z něj nemohla volat jiná osoba (např. spolujezdec). Pak by to byl usvědčující důkaz. Pokud však řidič tvrdí, že běžně používá k telefonování hands-free sadu, a jeho tvrzení není vyvráceno, nemá výpis prokazující, že v době, kdy měl při řízení telefonovat, byl vskutku z jeho telefonu uskutečněn hovor, žádnou usvědčující, ale ani vyviňující, hodnotu. Výpis tedy může být jedním z důkazů, obvykle však ne důkazem klíčovým. To však neznamená, že by jej bylo možno jako důkaz a priori odmítnout. V případě, kdy existuje řada pochybností o skutečném průběhu skutkového děje, nelze dopředu vyloučit v konkrétním případě důkazní hodnotu výpisu

hovorů, stejně tak jako rekonstrukci rozhodných částí skutkového děje. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na svoji judikaturu, v níž opakovaně zdůraznil zásadu, že nelze dopředu hodnotit použitelnost určitého důkazu, čili jeho důkazní hodnotu, dokud nebyl takový důkaz proveden, obzvláště za situace, že závěr o skutkovém stavu byl přijat na základě jediného důkazu – výpovědi policistů (srov. rozsudek ze dne 28. 7. 2008, č. j. 5 Afs 5/2008 - 75, publ. pod č. 1702/2008 Sb. NSS, a dále rozsudky ze dne 20. 1. 2006, č. j. 4 As 2/2005 – 62, a č. j. 1 Afs 37/2009 – 44, dostupné na www.nssoud.cz).

Skutkový a právní závěr, že stěžovatel spáchal přestupek podle ust § 22 odst. 1 písm. f) bodu 1. zákona o přestupcích, tedy skutková podstata, z níž krajský úřad v napadeném rozsudku vycházel, nemá oporu ve spisech. Stěžovatelem tvrzenou variantu skutkového děje, která nebyla vyloučena, že při řízení vozidla v rozhodné době vůbec netelefonoval, vzaly správní orgány za nepravdivou pouze na základě toho, že ji rozporně s výpověďmi policistů tvrdil stěžovatel jako obviněný z přestupku, aniž by se zabývaly objasněním průběhu skutkového děje a okolnostmi souvisejícími. Krajský soud pak pochybil, pokud takový postup akceptoval.

Nejvyšší správní soud z výše uvedených důvodů napadený rozsudek krajského soudu podle ust. § 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, v němž je krajský soud podle odst. 3 citovaného ustanovení vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku. O věci bylo rozhodnuto bez jednání postupem podle § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 22. července 2011

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu